

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBEI PATEIKTŲ SVARSTYTI ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ, SUSIJUSIŲ SU DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS TEISINIO REGULIAVIMO TOBULINIMU

Lietuvos verslo konfederacija (toliau – **LVK**) išnagrinėjo Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – **ministerija**) parengtus ir Lietuvos Respublikos Vyriausybei (toliau – **Vyriausybė**) pateiktus svarstyti Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo Nr. IX-1672 1, 2, 4, 13, 15, 18, 21, 23, 28, 33, 44, 46 straipsnių, V skyriaus pavadinimo pakeitimo ir 38 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektą (Nr. 24-3252), Lietuvos Respublikos darbo kodekso 25, 26, 40, 52, 56, 57, 109, 113, 117, 118, 119, 126, 128, 137, 138 ir 158 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (Nr. 24-3253), Lietuvos Respublikos statybos įstatymo Nr. I-1240 14 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą (Nr. 24-3254), Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 47¹ ir 96 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (24-3255), Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 8 ir 12 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (24-3256) ir Lietuvos Respublikos nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymo Nr. VIII-1509 7 ir 29 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 29¹ straipsniu įstatymo projektą (24-3257) (toliau kartu – **Projektai**).

LVK pritaria Projektų tikslams, teigiamai vertina Projektų rengėjų organizuotą konsultavimąsi, įtraukiant suinteresuotus asmenis – vykusias diskusijas su socialiniais partneriais tiek Darbuotojų saugos ir sveikatos komisijoje, tiek Darbo santykių komisijoje prie Trišalės tarybos, tiek pačioje Trišalėje taryboje. Pastebime, kad į daugumą socialinių partnerių teiktų pastabų ir pasiūlymų Projektų rengėjai atsižvelgė, tačiau liko neįvertintas Trišalės tarybos darbdavių pusės pasiūlymas dėl naujos papildomos nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo vienkartinės įmokos į Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetą draudėjui, įskaitant statytoją (užsakovą), už darbuotojų saugos ir sveikatos (toliau – **DSS**) norminių teisės aktų pažeidimą, dėl kurio galėjo įvykti nelaimingas atsitikimas darbe, avarija ar atsirasti kitų sunkių padarinių (toliau – **vienkartinė įmoka**), skyrimo. Be to, atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad Vyriausybei pateiktų Projektų aiškinamajame rašte nėra nurodytų jokių atsisakymo atsižvelgti į minėtą darbdavių pusės pasiūlymą motyvų.

Pažymime, kad darbdaviai pritardami siekiui minimizuoti/ eliminuoti nelaimingų atsitikimų darbe tikimybę ir Projekto rengėjų siūlymui imtis priemonių, stiprinančių motyvaciją laikytis DSS reikalavimų, pritarė vienkartinės įmokos įvedimui, bet su sąlyga, kad vienkartinė įmoka būtų taikoma tik tuomet, kai yra įsiteisėjęs nutarimas administracinio nusižengimo byloje dėl pakartotinai padaryto DSS norminių teisės aktų pažeidimo, dėl kurio galėjo įvykti nelaimingas atsitikimas darbe, avarija ar atsirasti kitų sunkių padarinių. Toks siūlymas buvo grindžiamas tuo, kad šiuo metu Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekse (toliau – **ANK**) jau ir taip yra nustatytas atsakomybės taikymas už minėtus DSS pažeidimus, skirtumas tik tas, kad baudžiamas juridinio asmens vadovas ar kitas atsakingas asmuo, o ne juridinis asmuo. Be to, atkreipiame dėmesį, kad Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos duomenimis¹, pastaruosius metus jau ir taip fiksuojamas mažėjantis nelaimingų atsitikimų darbe skaičius. 2023 m. neiškaičiuojant žuvusiųjų per eismo įvykius, darbo metu įvyko 17 mirtinų nelaimingų atsitikimų, o sunkius sužalojimus patyrė 106 darbuotojai. Atitinkamai per 2022 m. buvo gautas 21 pranešimas apie įvykius darbe, dėl kurių

¹ https://www.vdi.lt/Forms/Naujienos1.aspx?Tekstai_ID=4135

darbuotojai mirė, ir 130 pranešimų apie įvykius darbe, dėl kurių buvo sunkiai pakenkta darbuotojų sveikatai. Neginčijame fakto, kad nelaimingų atsitikimų skaičiai išlieka aukšti, tačiau valstybė turi ne tik bausti už DSS pažeidimus, bet taip pat skirti daugiau dėmesio darbų saugos lygiui kelti.

Svarbu paminėti ir tai, kad darbdaviai siūlė vienkartinės įmokos dydį sieti ne su įmonės apdraustųjų asmenų skaičiumi, o palikti VDI inspektoriaus kompetencijai spręsti dėl įmokos dydžio nustatant "žirkles" nuo 2 iki 6 Vyriausybės patvirtintų minimaliųjų mėnesinių algų dydžio. Pažymėtina, kad šiuo metu pagal ANK 96 straipsnio 3 dalies nuostatą skirdami baudą VDI inspektoriai vertina pažeidimo lengvinančias ar sunkinančias aplinkybes, pakartotinumus, tai, darbdavių nuomone, būtų teisinga palikti jiems laisvę spręsti ir dėl vienkartinės įmokos dydžio, atsižvelgiant ir į įmonės dydį, į padarinių sunkumą, darbuotojų skaičių, kuriam grėsė pavojus, kt. Suprantame, kad darbdavių pasiūlymas dėl įmokos dydžio skyrimo priklausytų nuo inspektoriaus vertinamojo požiūrio, kuris kiekvieną kartą gali būti skirtingas, tačiau ir DSS norminių teisės aktų pažeidimo, dėl kurio galėjo įvykti nelaimingas atsitikimas darbe, avarija ar atsirasti kitų sunkių padarinių nustatymas lygiai taip pat priklauso nuo VDI inspektoriaus, tiriančio DSS pažeidimą, kompetencijos, patirties, sąžiningumo ne(šališkumo) ir susiklosčiusios praktikos su juridiniu asmeniu. Be to, pažymime, kad kitų valstybės nustatytų valstybinio socialinio draudimo įmokų dydžiai nėra diferencijuojami, atsižvelgiant į apdraustųjų skaičių įmonėse, todėl ir papildomą vienkartinę įmoką nebūtų efektyvu ir prasminga diferencijuoti priklausomai nuo apdraustųjų skaičiaus įmonėse.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, maloniai prašome papildomai įvertinti aukščiau pristatytą Trišalės tarybos darbdavių pusės pasiūlymą, o jei pasiūlymui visgi nebus pritarta – įpareigoti ministeriją Projektų aiškinamajame rašte išdėstyti konkrečius sprendimo nepritari pasiūlymui argumentus.

Dėkojame už bendradarbiavimą.

Pagarbiai

Generalinė direktorė

Ineta Rizgelė